

MOTYVUOTA IŠVADA DĖL ANTIKORUPCINĖS ANALIZĖS IR VERTINIMO

Valstybiniame mokslinių tyrimų institute Inovatyvios medicinos centre (toliau – IMC) mažos vertės viešųjų pirkimų srityje 2020 m. I ketv. – 2020 m. IV ketv.

1. VEIKLOS SRITIES ESAMOS SITUACIJOS VERTINIMAS

(Aprašomi analizės ir vertinimo metu naudoti esamos situacijos vertinimo metodai, veiksmai ir vertinimo kriterijai, vertinti dokumentai, administracinės procedūros ir kt.)

Ši išvada parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų korupcijos prevencijos tvarkos aprašu, patvirtintu švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-797 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų korupcijos prevencijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu¹, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu (**toliau – VPIDĮ**)², Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu, patvirtintu Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97³, Valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“⁴

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, buvo analizuoti dokumentai:

IMC direktoriaus 2017 m. liepos 7 d. įsakymas Nr. V-27 „Dėl Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Inovatyvios medicinos centro pirkimų organizavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – 2017 Pirkimų taisyklės).

IMC direktoriaus 2021 m. sausio 6 d. įsakymas Nr. V-3 „Dėl Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Inovatyvios medicinos centro pirkimų organizavimo taisyklių patvirtinimo“ (kartu su 2021 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. V-8) (toliau – 2021 Pirkimų taisyklės). Dokumentas neaktualus aptariamam laikotarpiui, tačiau jis iš esmės užtikrino viešųjų pirkimų proceso tobulinimo veiksmus, kurie buvo identifikuoti aptariamam laikotarpiui.

2. VEIKLOS SRITIES VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.30614/asr>

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a5a0b8525d0611e7a53b83ca0142260e/asr>

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.399325>

(Aprašomos sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, įstaigos teisės aktai, sprendimai, procedūros ir kita, galintys sudaryti prielaidas korupcijai)

Už pirkimų organizavimo tvarką reglamentuojančių dokumentų rengimą IMC atsako Bendrųjų reikalų skyrius (toliau - BRS) (nuo 2020 m. spalio 1 d. pakeistas pavadinimas iš Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyrius). Viešojo pirkimo komisijų nariai, pirkimo organizatoriai, ekspertai (jeigu jie pasitelkiami), pasirašo konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją. Viešojo pirkimo komisijų nariai, asmenys, paskirti atlikti supaprastintus pirkimus, pirkimo iniciatoriai ir viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai iki dalyvavimo viešojo pirkimo procedūrose pradžios privalo deklaruoti privačius interesus (per VMI EDS).

Atliekant antikorupcinę analizę ir vertinimą buvo vertinama, ar IMC veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kaip tai nustatyta Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje. Įvertinus Korupcijos prevencijos įstatyme nustatytus kriterijus, vertintina, jog IMC veiklos sritis nėra priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes ***(pastaba: žemiau nurodoma numeracija atitinka Klausimyno (Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo mažos vertės viešųjų pirkimų srityje kriterijai ir klausimai) numeraciją. Klausimynas pateikiamas šios analizės pabaigoje)***:

1. IMC nėra padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika. Nebuvo gauta pranešimų apie galimą korupcinio pobūdžio veiklą, nors tokios galimybės (pateikti pranešimą) yra sudarytos <http://www.imcentras.lt/korupcijos-prevencija/>.

2. IMC anksčiau nebuvo atlikta korupcijos rizikos analizė viešųjų pirkimų srityje, tačiau buvo vykdomi viešųjų pirkimų proceso vidaus auditai ir nebuvo nustatyta veiklos trūkumų.

3.2. IMC viešieji pirkimai vykdomi vadovaujantis 2017 Pirkimų taisyklėmis (nuo 2021 m. – 2021 Pirkimų taisyklėmis).

3.3. Prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikio formavimo etapas 2017 Pirkimų taisyklėse reglamentuotas aprašant, jog Pirkimų planas rengiamas atsižvelgiant į IMC struktūrinių padalinių išreikštus poreikius ir Finansų skyriaus parengtus ir IMC direktoriaus patvirtintus biudžetiniams metams, pagal finansavimo programas sudarytus, IMC išlaidų planus. Atliekant šį vertinimą buvo nustatyta, jog būtų tikslinga tobulinti poreikio formavimui etapą, numatant konkretesnius poreikio formavimo žingsnius. 2021 Pirkimų taisyklėse jau yra numatyta, jog Pirkimų iniciatorius, prieš teikdamas pirkimų sąrašą, privalo atlikti rinkos tyrimą, reikalingą potencialiems tiekėjams ir numatomai pirkimo vertei nustatyti. Be to Pirkimų iniciatorius, prieš inicijuodamas konkretaus pirkimo procedūras, jei tikslinga, pakartotinai atlieka rinkos tyrimą, reikalingą pirkimo sutarties vertei nustatyti, atsižvelgia į informaciją apie anksčiau vykdytus analogiškus ar panašius pirkimus ir sutarčių įgyvendinimą. Atsižvelgiant į tai vertintina, jog identifikuoti poreikio formavimo etapo tobulinimo veiksmai yra įgyvendinti 2021 Pirkimų taisyklėse.

3.4.-3.5. 2017 Pirkimų taisyklių skyriuose *II. Viešųjų pirkimų planavimas* ir *III. Viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas ir atlikimas* nustatyta IMC vykdomų viešųjų pirkimų planavimas, inicijavimas, organizavimas ir atlikimas. Atliekant šį vertinimą nebuvo nustatyta reikšmingų pastebėjimų, ar tobulintinų veiksmų, ypač atsižvelgiant į tai, jog 2021 Pirkimų taisyklėse šie procesai yra aprašyti išsamiau ir detaliau.

3.6. 2017 Pirkimų taisyklėse nustatyta ir reglamentuota pirkimo vykdymo tvarka (pirkimo būdo pasirinkimas; pirkimo dokumentų rengimas, derinimas ir tvirtinimas; skelbimo apie pirkimą tvirtinimas; sprendimo dėl pirkimo procedūrų nutraukimo priėmimas; tiekėjų pretenzijų nagrinėjimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė. Atliekant šį vertinimą nebuvo nustatyta reikšmingų pastebėjimų, ar tobulintinų veiksmų, ypač atsižvelgiant į tai, jog 2021 Pirkimų taisyklėse šie procesai yra aprašyti išsamiau ir detaliau.

3.7. 2017 Pirkimų taisyklėse (skyrius V. *Sutarčių derinimo ir pasirašymo tvarka*) yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo sutarties rengimo, derinimo, pasirašymo ir registravimo tvarka. Atliekant šį vertinimą nebuvo nustatyta reikšmingų pastebėjimų, ar tobulintinių veiksmų, ypač atsižvelgiant į tai, jog 2021 Pirkimų taisyklėse šie procesai yra aprašyti išsamiau ir detaliau.

3.8. 2017 Pirkimų taisyklėse (skyrius VI. *Sutarčių vykdymas ir priežiūra*) yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo sutarties vykdymo tvarka, bei šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė. Atliekant šį vertinimą nebuvo nustatyta reikšmingų pastebėjimų, ar tobulintinių veiksmų, ypač atsižvelgiant į tai, jog 2021 Pirkimų taisyklėse šie procesai yra aprašyti išsamiau ir detaliau.

3.9. 2017 Pirkimų taisyklėse reglamentuoti šie registrai - atliktų pirkimų registracijos žurnalas, pasirašyta sutartis registruojama sutarčių registre, bei naudojamas užsakymų paslaugoms registras. 2021 Pirkimų taisyklėse nustatyta, kad *<IMC direktoriaus patvirtintas paraiškas registruoja ir pirkimų organizatoriui bei finansininkui, registracijos dieną, el. paštu pateikia administratorius. Suderintas ir patvirtintas Tiekėjų apklausos pažymas teikia administratoriui registruoti.>* *<Įvykęs pirkimas užregistruojamas pirkimų registre.>* *<IMC direktoriaus pasirašytas sutartis registruoja administratorius.>* *<Suderintas paraiškas registruoja ir už sutarčių vykdymo priežiūrą atsakingam asmeniui bei finansininkui, registracijos dieną, el. paštu pateikia administratorius>*.

3.10. Viešųjų pirkimų apskaitai ir planavimui IMC naudoja Dokumentų valdymo sistemos (DocLogix) posistemį, kuriame talpina viešųjų pirkimų planavimui ir vykdymui reikalingus dokumentus, įskaitant sutartis. Tačiau IMC identifikuotas poreikis ateityje į(si)diegti viešųjų pirkimų valdymo programą kaip EcoCost, Merccell ar pan.

3.11. 2017 Pirkimų taisyklėse nustatyta, jog pirkimo organizatorius (arba komisija) gali vykdyti mažos vertės pirkimus, kurių preliminari vertė neviršija 14 500 eur (be PVM), ir tik komisija vykdo pirkimus, kurių preliminari vertė viršija 14 500 eur (be PVM). 2021 Pirkimų taisyklėse nustatyta, kad pirkimo organizatorius vykdo mažos vertės pirkimų procedūras Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo, patvirtinto Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatytais atvejais ir tvarka (kai numatomos sudaryti pirkimo sutarties vertė mažesnė kaip 10 000,00 Eur be PVM). Taip pat 2021 Pirkimų taisyklėse nustatyta, jog komisija vykdo tarptautinės vertės, supaprastintus ir mažos vertės pirkimus (kai numatomos sudaryti pirkimo sutarties vertė lygi arba didesnė kaip 10 000,00 Eur. be PVM). Šio vertinimo metu buvo pastebėta, jog siekiant viešųjų pirkimų profesionalumo, efektyvumo ir skaidrumo, pirkimus turėtų vykdyti komisija (išskyrus iki 10 000, 00 Eur). Atsižvelgiant į tai vertintina, jog identifikuoti tobulinimo veiksmai yra įgyvendinti 2021 Pirkimų taisyklėse.

3.12-3.13. IMC yra mokslininkų įstaiga, o darbuotojai, turintys teisės ir (arba) ekonomikos žinių dėl itin mažo dydžio administracijos, dirba Bendrųjų reikalų skyriuje (daugiau padalinių, kuriuose būtų reikalingas kompetencijas turintys darbuotojai, nėra dėl to), dėl ko paprastai pirkimų komisijoje būna ir pavaldumo ryšiais susiję darbuotojai, tačiau šios analizės metu šis veiksnys, atsižvelgiant į aukščiau nurodytas aplinkybes, vertintinas kaip racionalus ir pateisinamas, atsižvelgiant į IMC veiklos sritį. Bet kuriuo atveju, sprendimus dėl pirkimo poreikio, pirkimo inicijavimo, priima ne komisija, o IMC vadovas, todėl komisijos darbas apsiriboja tinkamu viešųjų pirkimų procedūrų vykdymu.

3.14. IMC darbuotojai, kurie atlieka viešojo pirkimo iniciatorių funkcijas, patys neorganizuoja ir neatlieka mažos vertės pirkimų.

3.15. IMC užtikrinama, jog viešuosius pirkimus inicijuojantys ir organizuojantys darbuotojai viešųjų pirkimų procedūrose dalyvautų tik deklaruodami privačius interesus, pasirašę nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą.

3.16. Atliekant šį vertinimą buvo nustatyta, jog būtų tikslinga tobulinti poreikio formavimui etapą, numatant konkretesnius poreikio formavimo žingsnius. 2021 Pirkimų taisyklėse jau yra numatyta, jog

Pirkimų iniciatorius, prieš teikdamas pirkimų sąrašą, privalo atlikti rinkos tyrimą, reikalingą potencialiems tiekėjams ir numatomi pirkimo vertei nustatyti. Be to Pirkimų iniciatorius, prieš inicijuodamas konkretaus pirkimo procedūras, jei tikslinga, pakartotinai atlieka rinkos tyrimą, reikalingą pirkimo sutarties vertei nustatyti, atsižvelgia į informaciją apie anksčiau vykdytus analogiškus ar panašius pirkimus ir sutarčių įgyvendinimą. Atsižvelgiant į tai vertintina, jog identifikuoti poreikio formavimo etapo tobulinimo veiksmai yra įgyvendinti 2021 Pirkimų taisyklėse.

3.17. 2017 Pirkimų taisyklėse yra nustatyta, jog *Pirkimų planą pagal pateiktą formą rengia Turto valdymo ir viešųjų pirkimų skyrius kartu su Finansų skyriumi. Pirkimų planas tvirtinamas Centro direktoriaus įsakymu. Pirkimų planas rengiamas atsižvelgiant į IMC struktūrinių padalinių išreikštus poreikius ir Finansų skyriaus parengtus ir IMC direktoriaus patvirtintus biudžetiniams metams, pagal finansavimo programas sudarytus, IMC išlaidų planus. Pirkimų planas turi būti parengtas, patikslintas, direktoriaus patvirtintas ir paskelbtas CVP IS-e, ir IMC tinklalapyje ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos. Pirkimų planas, atsiradus objektyviam poreikiui, gali būti tikslinamas. Patikslinimą organizuoja viešųjų pirkimų skyrius kartu su Finansų skyriumi bei Teisės ir personalo skyriumi. Pirkimų planas gali būti tikslinamas vieną kartą per mėnesį (jeigu yra poreikis), išskyrus atvejį, kai konkretaus pirkimo metu, kuris Pirkimų plane nebuvo numatytas, ir jo planuojama vertė viršys 10 000 Eur be PVM. Toks pirkimas įtraukiamas į Pirkimų planą nedelsiant. IMC Pirkimų plano pakeitimą ir IMC išlaidų plano pakeitimą tvirtina IMC direktorius. Pirkimų planas koreguojamas įrašant naujus pirkimus, kurių nebuvo pirkimų plane, bei perskaičiuojant pirkimų vertes pagal BVPŽ ir teisės aktų reikalavimus. Šios analizės metu buvo įvertinta, jog aukščiau minėta procedūra pakankamai užtikrina, jog pirkimų planavimo etape pirkimo poreikis būtų motyvuotai pagrįstas.*

3.18. 2017 Pirkimų taisyklėse yra patvirtintos šios dokumentų formos: Pirkimų planas; Tiekėjo apklausos pažyma; Paraiška viešajam pirkimui; Nešališkumo, nepriekaištingos reputacijos deklaracija ir konfidencialumo pasižadėjimas; Atliktų pirkimų registracijos žurnalas; Minimalių kvalifikacijos reikalavimų atitikties deklaracija; Užsakymų paslaugoms registras. 2021 Pirkimų taisyklėse patvirtintos šios dokumentų formos: „Pirkimo paraiška“; „Tiekėjų apklausos pažyma“; „Nešališkumo deklaracija“; „Konfidencialumo pasižadėjimas“; „Techninės specifikacijos forma“; „Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas“; „Paraiška pirkimui pagal sutartį“; „Pirkimų registras“.

3.19. 2017 Pirkimų taisyklėse įtvirtintos bendrosios nuostatos apie pirkimus per CPO (taikomos VPĮ nuostatos tiesiogiai). Šios analizės metu pateiktas pastebėjimas, jog ši tvarka turėtų būti reglamentuota detaliau. 2021 Pirkimų taisyklėse jau nustatyta, jog *IMC prekes, paslaugas ir darbus, vadovaujantis VPĮ 82 straipsniu, privalo įsigyti naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos (toliau – CPO) atlikta pirkimo procedūra kai pirkimo sutarties vertė lygi arba didesnė kaip 10 000 Eur be PVM; kai numatomos įsigyti prekės, paslaugos ar darbai atitinka IMC poreikius ir IMC negali prekių, paslaugų ar darbų įsigyti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas.*

Siūlymą pirkti per CPO arba iš jos, IMC direktoriui gali teikti Pirkimų iniciatorius, Pirkimų organizatorius arba Viešųjų pirkimų komisija, tačiau nusprendus pirkimo nevykdyti per / iš CPO, siūlymą teikiantis subjektas privalo motyvuoti savo sprendimą ir tai patvirtinantį dokumentą saugoti kartu su kitais pirkimo dokumentais VPĮ 97 straipsnyje nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į tai vertintina, jog identifikuoti tobulinimo veiksmai yra įgyvendinti 2021 Pirkimų taisyklėse.

3.24. Šios analizės metu nustatyta, jog 2017 Pirkimų taisyklėse nėra aprašyta, jog kad pirkimo procedūrą patvirtinančiuose dokumentuose būtų nurodomos kuo tikslesnės pirkimo objektą apibūdinančios ypatybės, tačiau 2021 Pirkimų taisyklių 5 priede „Techninė specifikacija“ yra nustatyta pirkimo objekto pildymo instrukcijoje, kurioje nurodoma, jog: **4.REIKALAVIMAI PIRKIMO OBJEKTUI**

Pildymo instrukcija: nurodomi aktualūs reikalavimai prekėms/paslaugoms/darbams, kuo konkrečiau apibūdinama laukiama Pirkimo objekto kokybė. Pvz: automobilis turi būti ne ilgesnis, kaip 5 m., turi turėti

ne mažiau, kaip 8 ratus ir t.t. Atsižvelgiant į tai vertintina, jog identifikuoti tobulinimo veiksmai yra įgyvendinti 2021 Pirkimų taisyklėse.

3.25. IMC rengiamos techninės specifikacijos rengiamos taip, kad nebūtų diskriminuojami tiekėjai ir būtų užtikrinta kuo didesnė jų konkurencija.

3.30. 2021 Pirkimų taisyklėse nustatyta, jog IMC ir tiekėjo sutartinių įsipareigojimų vykdymo, pristatymo (atlikimo, teikimo) terminų laikymosi koordinavimą (organizavimą), taip pat prekių, paslaugų ir darbų atitikties pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną užtikrina už sutarčių vykdymo priežiūrą atsakingas asmuo. Jei vykdoma sutartis yra nevienkartinio pobūdžio, t. y. prekės/paslaugos/darbai yra užsakomi pagal IMC poreikį, tokiu atveju už sutarčių vykdymo priežiūrą atsakingas asmuo pildo ir derina paraišką pirkimui pagal sutartį.

3.31. IMC atsparumo korupcijai lygis (AKL) viešųjų pirkimų srityje pagal Antikorupcinės aplinkos kūrimo viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovo priede 17.24 nustatytus kriterijus (7 lentelė) – 20.

3. PRIEŽASTYS, DIDINANČIOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS LYGI

(Išsamiai paaiškinamos priežastys, kurios pagrindžia atsiradusius skirtumus tarp esamos situacijos ir tos situacijos, kuri turėtų būti pagal vertinimo kriterijus, įvertinama jų įtaka korupcijos pasireiškimo lygiui)

Šios analizės 2 skyriuje aprašytas atliktas vertinimas parodė, kad IMC viešųjų pirkimų reglamentavimas ir kontrolė buvo pagerinti 2021 metais, patvirtinus naujas 2021 Pirkimų taisykles. 2020 m. IMC dėjo dideles pastangas tobulindama viešųjų pirkimų vykdymą ir jų kontrolę, todėl iki šio vertinimo jau buvo atliktas darbas, siekiant racionaliau vykdyti viešuosius pirkimus, įskaitant, bet neapsiribojant, pirkimo sutarčių vykdymą. IMC iki šiol nebuvo nustatyta, taip pat ir įtarta atvejų, kurie galėtų parodyti, jog IMC galėjo būti neskaidriai atliekami viešieji pirkimai. Tačiau galimas viešųjų pirkimų vykdymo ir sutarčių vykdymo klaidas galėtų sąlygoti nepakankama su viešaisiais pirkimais ir sutarčių vykdymu dirbančių darbuotojų kompetencija, tačiau visuomenės akyse tokios klaidos galėtų sudaryti išpūdį, jog IMC galimai vykdo neskaidrius pirkimus dėl galimos korupcijos, todėl 2020 m. buvo uvo priimtas sprendimas, jog viešųjų pirkimų komisijoje dirbtų ne mažiau kaip vienas teisinį išsilavinimą turintis darbuotojas, o pagal galimybes joje dirbtų du ir daugiau teisinį išsilavinimą turintys darbuotojai, taip pat ekonomikos išsilavinimą turintis darbuotojas. Taip pat buvo priimtas sprendimas, jog šie darbuotojai nuolat turi dalyvauti aktualiuose viešųjų pirkimų mokymuose, seminaruose, konferencijose. Taip pat 2020 m. buvo priimtas sprendimas stiprinti pirkimo iniciatorių ir sutartis vykdančių darbuotojų kompetencijas, kadangi paprastai šie darbuotojai turi medicinos ar gamtos mokslų išsilavinimą, atsižvelgiant į IMC veiklos specifiką, todėl yra būtina, jog IMC administracijos darbuotojai šiems darbuotojams nuolat ir reguliariai rengtų apmokymus aktualiai viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo klausimais.

4. PASIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NEIGIAMOS ĮTAKOS PANAIKINIMO AR SUMAŽINIMO

(Pagal įstaigų veiklos sričių einamųjų metų analizės ir vertinimo rezultatus pateikiami pasiūlymai dėl korupcijos prevencijos priemonių, kurias tikslinga įgyvendinti)

Priemonės	Įvykdymo laikas	Laukiami rezultatai	Vertinimo kriterijai
-----------	-----------------	---------------------	----------------------

Viešuosius pirkimus vykdančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimas	2022-09	Apmokyti darbuotojai	Kvalifikacijos kėlimą pagrindžiantys dokumentai (seminarų, kursų sertifikatai). Patikrintos žinios, pvz. atliekant vpt.lt skelbimus žinių patikrinimo testus.
Pirkimus inicijuojančių ir sutartis vykdančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimas	2022-09	Apmokyti darbuotojai	IMC administracijos darbuotojų atliekamas pirkimus inicijuojančių ir sutartis vykdančių darbuotojų žinių patikrinimas. Patikrintos žinios, pvz. atliekant vpt.lt skelbimus žinių patikrinimo testus.

Direktorė

Dr. Tatjana Ivaškienė

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo mažos vertės viešųjų pirkimų srityje kriterijai ir klausimai

Vertinimo kriterijai:

1. Ar vertinamoje srityje buvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika (sritis atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 str. 4 d. 1 p. nustatytą kriterijų).

1.1. Ar įstaigos viešųjų pirkimų srityje 2020-01-01– 2020-12-31 laikotarpiu buvo nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir / ar kito tapataus pobūdžio faktas?

1.2. Ar įstaigoje sudarytos galimybės:

1.2.1. darbuotojams, kitiems asmenims kreiptis ir informuoti apie galimus korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir / ar kitų tapataus pobūdžio faktus (įsteigtas vidinis pranešimų apie pažeidimus kanalas; vidinis pranešimų apie pažeidimus kanalas neįsteigtas, bet įstaigos interneto svetainėje skelbiama, kokiais būdais ir ką reikėtų informuoti apie galimus pažeidimus)?

1.2.2. Ar buvo gauta tokių pranešimų?

1.3. Jeigu įstaigoje 2020-01-01– 2020-12-31 laikotarpiu buvo 1.1. ir 1.2.2. klausimuose nurodytų aplinkybių, ar buvo atliktas tyrimas, kokios įstaigos veiklą reglamentuojančių teisės aktų spragos, įstaigos vidaus kontrolės sistemos trūkumai ir kitos priežastys sudarė prielaidas šias neteisėtas veikas padaryti?

1.4. Jeigu buvo nustatyta, kokios aplinkybės ir priežastys sudarė prielaidas šias neteisėtas veikas padaryti, ar buvo imtasi priemonių teisinio reglamentavimo spragoms šalinti, įstaigos vidaus kontrolės sistemos efektyvumui didinti? Ar priemonės buvo veiksmingos?

2. Ar vertinamoje srityje, anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų (sritis atitinka KPI 6 str. 4 d. 7 p. nustatytą kriterijų).

2.1. Ar Specialiųjų tyrimų tarnyba teisės aktų nustatyta tvarka įstaigos viešųjų pirkimų srityje yra atlikusi korupcijos rizikos analizę ir pateikusi rekomendacijas?

2.2. Ar rekomendacijos yra įgyvendintos?

3. Ar vertinamoje srityje įstaiga priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“ (sritis atitinka KPI 6 str. 4 d. 5 p. nustatytą kriterijų).

3.1. Ar įstaigoje anksčiau buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas viešųjų pirkimų srityje? Ar visos priemonės, numatytos įstaigos korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo motyvuotoje išvadoje, yra įgyvendintos? Ar įstaigoje vertinama, ar įgyvendintos priemonės veiksmingos?

3.2. Ar įstaigoje priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys viešuosius pirkimus ir užtikrinantys Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI) ir Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo, patvirtinto Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 (toliau – Aprašas), reikalavimų įgyvendinimą?

3.3. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikio formavimo tvarka (galiojančių pirkimo sutarčių peržiūrėjimas; galimybės ir tikslingumo pratęsti pasirašytų sutarčių galiojimą įvertinimas užtikrinant nepertraukiamą funkcijoms atlikti būtinų prekių tiekimą ar paslaugų teikimą; rinkos tyrimo atlikimas potencialiems tiekėjams ir numatomi pirkimo vertei nustatyti; galimybės pirkti naudojantis CPO elektroniniu katalogu įvertinimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?

3.4. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota prekių, paslaugų ir (ar) darbų pirkimų planavimo tvarka (kodų pagal Bendrąjį viešųjų pirkimų žodyną priskyrimas; numatomų pirkimų vertės apskaičiavimas pagal Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus patvirtintą metodiką; galimybės pirkimus atlikti iš VPI 23 ir VPI 24 straipsniuose nurodytų subjektų įvertinimas; galimybės pirkimą atlikti naudojantis CPO elektroniniu katalogu įvertinimas; galimybės pirkimą atlikti CVP IS priemonėmis įvertinimas; pirkimų plano projekto derinimas; pirkimų suvestinės parengimas ir paskelbimas; pirkimų

plano pakeitimas; pirkimo suvestinės tikslinimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?

3.5. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo inicijavimo ir pasirengimo pirkimui tvarka (pirkimo paraiškos pildymas, derinimas, pateikimas ir tvirtinimas; pavedimas pirkimo komisijai arba pirkimų organizatoriui atlikti pirkimo procedūras), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?

3.6. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo vykdymo tvarka (pirkimo būdo pasirinkimas; pirkimo dokumentų rengimas, derinimas ir tvirtinimas; skelbimo apie pirkimą tvirtinimas; sprendimo dėl pirkimo procedūrų nutraukimo priėmimas; tiekėjų pretenzijų nagrinėjimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?

3.7. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo sutarties sudarymo tvarka (pirkimo sutarties projekto parengimas ir derinimas; pirkimo sutarties pasirašymas; laimėjusio pasiūlymo ir (ar) sudarytos pirkimo sutarties ir jos pakeitimų viešinimas; pirkimų sutarties registravimas ir saugojimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?

3.8. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta ir reglamentuota pirkimo sutarties vykdymo tvarka (sutartinių įsipareigojimų vykdymo, terminų laikymosi koordinavimas; atitikties pirkimo sutartyse numatytiems kokybiniais ir kitiems reikalavimams stebėseną; pastebėtų trūkumų ištaisymas; sutartyje tiekėjui numatytų prievolių užtikrinimo būdų taikymas; pirkimų sutarties sąlygų keitimas; pirkimo sutarties nutraukimas), šiame procese dalyvaujantys asmenys ir jų funkcijos, teisės, pareigos, atsakomybė?

3.9. Ar su pirkimų vykdymu susiję dokumentai įstaigoje registruojami registruose (pvz., poreikių (dėl prekių, paslaugų ar darbų įsigijimo) registre; pirkimo paraiškų registre; pirkimo planų registre; pirkimų registre; pirkimo sutarčių registre; nešališkumo deklaracijų ir konfidencialumo pasižadėjimų registre)?

3.10. Ar įstaigoje naudojami elektroniniai įrankiai, skirti efektyvesniam pirkimų planavimui bei kontrolei, arba įstaiga yra sukūrusi savo įrankius naudodamasi Microsoft Excel priemonėmis?

3.11. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatytos aiškios sąlygos, kokiais atvejais mažos vertės viešuosius pirkimus vykdo viešojo pirkimo komisija, o kokiais atvejais – vienas asmuo (pirkimo organizatorius)?

3.12. Ar į įstaigos viešojo(-ųjų) pirkimo(-ų) komisiją(-as) neįtraukti vien pavaldumo ryšiais susieti asmenys?

3.13. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra numatytas viešųjų pirkimų komisijos narių kaitumas? Ar įstaigoje faktiškai vykdomas viešųjų pirkimų komisijos narių kaitumas?

3.14. Ar asmenys, kurie atlieka viešojo pirkimo iniciatorių funkcijas, patys neorganizuoja ir neatlieka mažos vertės pirkimų, kai tokiems pirkimams atlikti nesudaroma viešojo pirkimo komisija?

3.15. Ar užtikrinama, kad viešuosius pirkimus inicijuojantys ir organizuojantys asmenys viešųjų pirkimų procedūrose dalyvautų tik deklaruodami privačius interesus, pasirašę nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą (yra asmuo, atsakingas už šių aplinkybių kontrolę, kontrolės funkcija atliekama sistemingai)?

3.16. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose numatyta, kad planuojant lėšas mažos vertės viešiesiems pirkimams vykdomi rinkos tyrimai siekiant įvertinti atitinkamo pirkimo objekto rinkos kainą, atsižvelgti į panašių pirkimų planavimo patirtį ir kt.?

3.17. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose nustatyta mažos vertės viešųjų pirkimų poreikio formavimo tvarka numato prievolę motyvuotai (racionaliai) pagrįsti kiekvieno pirkimo būtinumą?

3.18. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatytos dokumentų, susijusių su pirkimų planavimu, vykdymu ir sutarčių kontrole, formos?

3.19. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyta tvarka (procedūros), reglamentuojanti, kaip turi būti įvertinama, ar viešųjų pirkimų poreikis gali būti patenkintas naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos (CPO) paslaugomis? Ar minėta tvarka užtikrina, kad šis patikrinimas nebūtų atliekamas tik formaliai? Ar įstaigos vidaus teisės aktai orientuoja į tai, kad galimybę viešųjų pirkimų poreikį patenkinti naudojantis CPO paslaugomis būtų naudojamosi ir tais atvejais, kai pagal VPI ir Aprašą tai neprivaloma?

3.20. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose numatyti atvejai (kriterijai), kai skelbiama tiekėjų apklausa taikoma ir tais atvejais, kai pagal VPĮ ir Aprašą tai yra neprivaloma? Ar faktiškai šios nuostatos vertinamu laikotarpiu buvo taikomos?

3.21. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose numatyti atvejai (kriterijai), kai tiekėjų apklausa raštu taikoma ir tais atvejais, kai pagal VPĮ ir Aprašą tai yra neprivaloma? Ar vertinamu laikotarpiu šių nuostatų buvo laikomasi?

3.22. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra nustatyti konkretūs reikalavimai dėl apklausiamų tiekėjų skaičiaus, vykdant mažos vertės pirkimus? Ar yra nustatyta, kokiais atvejais gali būti apklausiamas vienas tiekėjas nepriklausomai nuo mažos vertės pirkimų sumos? Ar yra numatyti atvejai, kai daugiau negu vienas tiekėjas apklausiamas ir tais atvejais, kai pagal VPĮ ir Aprašą tai yra neprivaloma?

3.23. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra aiškiai nustatyta, kokie pirkimo dokumentai rengiami vykdant mažos vertės pirkimus? Ar įstaigos teisės aktuose numatyti atvejai (kriterijai), kai pirkimo dokumentai rengiami ir tais atvejais, kai pagal VPĮ ir Aprašą tai yra neprivaloma? Ar vertinamu laikotarpiu šių nuostatų buvo laikomasi?

3.24. Ar įstaigoje užtikrinama, kad pirkimo procedūrą patvirtinančiuose dokumentuose būtų nurodomos kuo tikslesnės pirkimo objektą apibūdinančios ypatybės?

3.25. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra numatytos ir vertinamu laikotarpiu buvo vykdomos priemonės, skirtos mažinti tikimybę, kad pirkimų techninės specifikacijos gali būti pritaikomos konkreitiems tiekėjams?

3.26. Ar įstaiga savo interneto svetainėje papildomai viešina informaciją apie mažos vertės viešuosius pirkimus laimėjusius tiekėjus, jų teikiamas paslaugas, šių paslaugų vertes ir tiekėjų pasirinkimo priežastis (arba pateikia konkrečias nuorodas į CVP IS) nepriklausomai nuo sutarties vertės ir jos sudarymo būdo (žodžiu ar raštu)?

3.27. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra numatyta ir vertinamu laikotarpiu buvo vykdoma išsamesnė atvejų analizė (pvz., įvertinama, ar buvo pakankamai iširta rinka, ar tinkamai buvo parengtos techninės specifikacijos, ar tinkamai buvo parengti kvalifikaciniai reikalavimai tiekėjui ir kt.), kai pirkime dalyvauja tik vienas tiekėjas (apklaustas vienas tiekėjas; pasiūlymą pateikė tik vienas tiekėjas; kitų tiekėjų pasiūlymai atmesti)?

3.28. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose yra numatyta ir vertinamu laikotarpiu buvo vykdoma mažos vertės viešųjų pirkimų procedūrų prevencinė, einamoji ir paskesnioji kontrolė? Kas ir koku būdu ją vykdė?

3.29. Ar įstaigos vidaus teisės aktuose nustatyti kriterijai, pagal kuriuos įstaigoje viešuosius pirkimus organizuojantis ir vykdomas, taip pat už sutarties vykdymą atsakingas(-i) asmuo(-ys) turi informuoti viešųjų pirkimų prevencinę kontrolę vykdančią asmenį(-is) apie rizikos veiksnius?

3.30. Ar įstaiga atlieka viešųjų pirkimo sutarčių įvykdymo rezultatų vertinimą?

3.31. Koks yra įstaigos atsparumo korupcijai lygis (AKL) viešųjų pirkimų srityje pagal Antikorupcinės aplinkos kūrimo viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovo priede 17.24 nustatytus kriterijus (7 lentelė)?

4. Statistiniai duomenys apie mažos vertės viešųjų pirkimų vykdymą 2020 metais

1. Bendra informacija apie mažos vertės pirkimus įstaigoje 2020 m. (1 lentelė).

2. Mažos vertės pirkimų iš vienintelio tiekėjo 2020 m. statistika (2.1 lentelė).

3. Vidutinis dalyvių / pasiūlymų skaičius mažos vertės pirkimuose (2.2 lentelė).

4. Sutarčių sudarymas vykdant mažos vertės pirkimus iš vienintelio tiekėjo 2020 m. (3 lentelė).

5. Tiekėjai, iš kurių 2020 m. vykdant neskelbiamus mažos vertės pirkimus daugiausiai pirka (nepriklausomai nuo to, ar dalyvauja vienas ar kartu su kitais jungtinės veiklos sutarties ar subtiekimu sutarties pagrindu) (vertinama suminė sutarčių vertė) (4.1 lentelė).

6. Tiekėjai, kurie 2020 m. vykdant mažos vertės pirkimus dažniausiai kviešti į neskelbiamą pirkimą ir su kuriais sudarytos sutartys (nepriklausomai nuo to, ar dalyvauja vienas ar kartu su kitais jungtinės veiklos sutarties ar subtiekimu sutarties pagrindu) (vertinamas sutarčių skaičius) (4.2 lentelė).

7. Neskelbiamų mažos vertės pirkimų priežastys (5 lentelė).

8. Per CPO nevykdytų neskelbiamų mažos vertės pirkimų, kuriuos galima buvo atlikti per CPO, skaičius ir vertė (6 lentelė).

9. Atsparumo korupcijai lygis (AKL) įstaigoje (7 lentelė).

10. Informacija apie viešuosius pirkimus atliekančius asmenis (8 lentelė).